

gebruikt: met de hulp van experimenten onderzoeken bijvoorbeeld sociologen theoretieën over het gedrag van groepen mensen, en artsen theoretieën over gezondheid en geneeskunde. Psychologen zetten experimenten op om het (verschillen in) gedrag van mensen (proefpersonen) te observeren in gecontroleerde situaties.

Een experiment kan deel uitmaken van een onderzoek: een serie experimenten met een gemeenschappelijk doel.

In een experiment wordt nagegaan of wat er in theorie wordt verwacht, ook echt in de praktijk gebeurt. Als de theorie de praktijk niet kan verklaren, moet de theorie worden aangepast of helemaal vervangen.

Bron: www.wikipedia.be

bodem voor de kunsten. Het gevaar van de kunstenaar die zichzelf 'als een wetenschapper' terugtrekt uit het dagelijkse leven en opsluit in zijn 'laboratorium' is dat hij kunst gaat produceren die misschien wel Politiek (politieklycally) is, maar geen greintje kosmopolitisch is draagt. Ik ga hier te leen bij het vocabularium van professor Isabelle Stengers, die elders in dit nummer een pleidooi doet voor inventievere modellen voor wetenschapsontwikkeling.

In haar boek *Power and Invention*, stelt Stengers een 'andere' wetenschapsopvatting en lanceert ze het begrip van de 'osmopolitically' wetenschappen. Hetgeen sterk vereenvoudigd wil zeggen dat de wetenschap, in plaats van zichzelf terug te trekken in haar labo, haar positie moet innemen in de samenleving, waar ze niet langer haar onderzoeksmateriaal beschermt (en tot feiten reduceert), maar waar ze net als haar onderzoeksobjecten risico's neemt: *'... the question is not to demarcate science from non-science, but to distinguish within the sciences, or better, within the cosmopolitical, the procedures through which the scientists expect to run as much risk as their subjects.'*

Dit lijkt al een veel werkbaarder uitgangspunt voor de kunstenaar-wetenschapper-leerlingtoenaar die zijn onderzoeksdomein wil verleggen. *'If one is daring enough to take the test, one should be ready to demonstrate instead that the questions raised by one's experiment are at risk of being redefined by the phenomena mobilized by the laboratory or by the theory.'*

In plaats van de Popperiaanse wetenschapper die met een argwanende blik in de wereld staat, voortdurend bang om door zijn onderzoeksobjecten om de tuin te worden geleid, sla toffer te worden van 'overdracht', waardoor zijn onderzoeksresultaten mogelijk zouden kunnen gecontamineerd raken, omarmt Stengers de besmetting van de wetenschap door een buitenwereld die zichzelf aan de onderzoeker opdringt en die hem in het proces ook modificeert, in vraag stelt en dwingt tot repositionering. Het laboratorium wordt in deze opvatting ontdaan van zijn aseptische reëlijheid en komt in veel wo-

liger water terecht. Niet langer immuun voor plaats en tijd, maar gesitueerd in een duidelijk afgebakende context, in een politieke, sociologische en werkelijkheid die de resultaten van het onderzoek kleurt en van een algemene 'waarheid' terugbrengt tot een waarheid over het hier en nu, tot een waarheid die zichzelf uit in de temporele relevantie van het onderzoeksresultaat. Met andere woorden: in overzees is mijn onderzoek gelieerd aan een vraagstelling die relevant is voor de specifieke omstandigheden waarin ik leef, werk en theoretiseer. Op dat moment verliest de onderzoeker zijn machtsoverwicht en profileert de kunstenaar zichzelf als diegene die bij uitstek geschikt is om de vastgeroeste machtsverhoudingen in zijn onderzoek op te blazen, in plaats van de academische wetenschappelijke hiërarchieën te bestendigen.

'Going from science to politics, is not, for ever, going from stringent constraints to more relaxed ones, but keeping exactly the same objectives with a total indifference to what is science and what is sojourn. Domination in politics as many of the same ingredients it has in the laboratory, that is, the inability to allow the people one deals with any chance to re-define the situation in their own terms.' (Bruno Latour in zijn voorwoord tot *Power and Invention*).

Waar de kunstenaar in de veilige omgeving van het gesloten laboratorium het risico loopt een onderzoek te voeren dat gebaseerd is op gefilterd feitenmateriaal, dat buiten de immuniteit van zijn onderzoeksobjecten geen enkele relevantie meer heeft omdat het niet aansluit op een noodzaak of behoefte in een omliggende samenleving, heeft de 'kosmopolitiek' kunstenaar-wetenschapper een instrument in handen dat veel flexibeler te antwoorden valt. De ontwikkeling van wetenschap is erop gericht het denken uit zijn zelfgenoegzame kerkbeweging te bevrijden en aan te zetten tot nieuwe ideeën, zienswijzen en interpretaties. Op dat moment kruipen het onderzoeksmateriaal uit zijn dwangbuis en wordt de 'ruis' van wat eerst irrelevant was opeens datgene wat het interessantste materiaal oplevert. De kunstenaar oefent zichzelf niet te beperken tot in vitro gekweekte bacteriën – makkelijk te beïnvloeden en zelfs tot in hun DNA-ketting te bepalen – maar zet zichzelf op het spel in een onvoorspelbare wisselwerking tussen zichzelf en zijn tijd, context en onderzoeksobjecten.

De besmetting tussen de disciplines heeft maar zin als de kunstenaar-wetenschapper bereid is zichzelf te laten besmetten. Niet vanuit een vooropgestelde imitatie van een wetenschappelijke methodologie of een artistieke esthetica, maar vanuit het onstante gegeven met de niet-tot-feiten-reduceerbare werkelijkheid, waar hij zichzelf tegenover moet blijven positioneren. Het grote verschil tussen deze kunstenaar en de bovengenoemde ermeet of effectenmaker, is dat hij ommuniceert met zijn omgeving, zonder mystificatie of populisme, zonder het zelfgenoegzame narcisme van de arty laborant.

In Et cetera 100 wordt de kunstwetenschappelijke praktijk doorgelicht en de besmetting opgezoekt. In dit nummer porren kunstenaars aan tot bioverzet, of xenofilie. De familie wordt chirurgisch opgelegd tot in het hart van de besmetting. Professoren en artiesten proberen greep te krijgen op de soevereiniteit. En virusangst wordt ontmaskerd als het residu van vooroordelen en een onuitwisbaar verlangen naar immuniteit. ●

EV

LEXICON



ALBA genetisch gemanipuleerd fluorescerend konijn, geïntroduceerd door wetenschapper en kunstenaar Eduardo Kohn, als commentaar op de groeiende invloed van de genetische wetenschappen op het reëren van leven, en de creatieve impulsen die hiermee zijn verbonden.

www.eka.com

7DOA